

„Rond 1862 schafte Nederland als een van de laatste mogendheden ter wereld de slavernij af, zij het in etappes. Een jaar later zouden alle 33.000 Surinaamse slaven hun vrijheid krijgen.“ De katoenplantages in Suriname boetten gaandeweg aan belang in.

geschiedenis

De Dageraad. Waar het verhaal van Sonny Boy begon. Annejet van der Zijl, uitg. Querido, Amsterdam, 2017; ISBN 978 90 214 063 8; 83 blz.; € 15,00.

Plantage van katoenplukkers

tekst Marie Verheij
beeld iStock

Een verhaal over een katoenplantage aan de Surinaamse kust is ook het verhaal van de voorouders van Sonny Boy.

Annejet van der Zijl publiceerde in 2004 "Sonny Boy", een boek dat ook buiten Nederland een ongekend succes werd en eveneens is verfilmd. Het is het ontroerende en waargebeurde verhaal van de Surinaamse Waldemar Nods, die in 1913 in Den Haag met de oudere Rika van der Lans trouwt.

Rika is met haar vier kinderen weggevloden bij haar man. De kinderen moeten terug naar hun vader als die hoort dat zijn ex het met een Surinamer aanlegt. De omgeving bekijkt de gelukkige relatie van de oudere vrouw en de jonge zwarte man met misprijzen. Samen krijgen die in 1929 ook een kind: Waldy (ofwel Sonny Boy).

In de Tweede Wereldoorlog wordt het ongewone stel weggevoerd naar Neuengamme en Ravensbrück omdat ze onderduikers hebben. Rika overlijdt in Ravensbrück, Waldemar komt aan het einde van de oorlog om als de Cap Arcona, een schip waarop de gevangenen uit Neuengamme zitten, bij een vergissingsbombardement van de geallieerden wordt getroffen. Hij weet zich zwemmend te redden, maar wordt in het zicht van de vrijheid doodgeschoten door twee Duitse jongens.

Laatste eigenaar

Over de Surinaamse voorgeschiedenis van Sonny Boy schreef Van der Zijl al eerder. "De Dageraad. Waar het verhaal van Sonny Boy begon" verscheen in de luxe-editie van "Sonny Boy" in 2009. Nu is er een zelfstandige uitgave, met prachtige illustraties van Sylvia Weve.

Het boekje telt, inclusief notenapparaat, 83 pagina's en vertelt de geschiedenis van het opkomen, blinken en verzinken van katoenplantages en het leven van administrateurs, slaven en slavinnen in

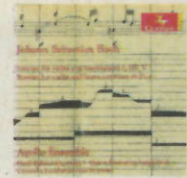
het Suriname van de 19e eeuw.

De Dageraad is de naam van een nieuw gestichte plantage aan de rivier de Motkreek, met Salomon Soesman als laatste eigenaar. Soesman kocht de grootmoeder van Waldemar Nods, Mimie genaamd, in 1857 vrij. „Haar slavennaam veranderde ze in het veel Hollands klinkende Mietje, als beroep koos ze "huisbediende" en als achternaam werd "Nods" ingevuld", schrijft Van der Zijl.

Witte pluimen

Rond 1862 schafte Nederland als een van de laatste mogendheden ter wereld de slavernij af, zij het in etappes. Een jaar later zouden alle 33.000 Surinaamse slaven hun vrijheid krijgen. Maar ze waren toen nog wel verplicht om tien jaar als arbeider op hun plantage te blijven werken.

Op de plantage die eens werd veroverd op de jungle gelegen aan de schitterende zee, was er daarna niemand meer „om de witte pluimen te plukken." Deze verstilde beknopte kroniek van de slavernij in Suriname zal met ingehouden adem worden gelezen.

kamermuziek

J. S. Bach – Sonatas, Apollo Ensemble; Centaur (CRC 3527); € 15,-; rd.nl/gedraaid voor bestelinformatie en geluidsfragmenten.

tekst Gert-Jan Oosterom

Voor het interpreteren en uitvoeren van de kamermuziek van Johann Sebastian Bach moet je heel wat in huis hebben: inzicht in de complexe structuur van het werk, begrip van het contrapuntische stemmenweefsel binnen het stuk en een techniek die de grenzen van het gemiddelde niveau ver overstijgt. Bovendien vereisen Bachs vioolsonates de gave van een poëtische muzikaliteit, die moet voorkomen dat de uiterst moeilijk te spelen muziek steriel en streng gaat klinken.

De musici van het Apollo Ensemble voldoen aan al deze verwachtingen. Dit is musiceren op eenzame hoogte. De Oekraïense violist David Rabinovich staat volledig boven de materie en combineert superieure vakkundigheid met sublieme expressiviteit. De vrijheden die hij zich permitteert op het gebied van frasering en articulatie klinken vol-

komen overtuigend.

De Nederlandse klavecbiniste Marion Boshuizen –wat een prachtig instrument bespeelt zij!– voegt zich naadloos bij de solist. De muziek komt als vanuit één ziel tot klinken, in het juiste tempo, met een natuurlijke puls en vol liefde voor de schoonheid van Bachs composities.

In de sonates voor viool en basso continuo is ook een derde musicus te horen, Cassandra Luckhardt op de viola da gamba, een instrument dat met zijn sonore klank een belangrijke bijdrage levert aan de klankkleur van het ensemble.

Absoluut hoogtepunt van de cd is de sonate BWV 1016. Wie geluisterd heeft naar het aangrijpende "Adagio ma non tanto" en het daaropvolgende vreugdevolle Allegro uit deze sonate door het duo Rabinovich/Boshuizen, is verkocht en wenst voortaan geen andere opname van dit werk meer te beluisteren.

piano

Medtner – Rachmaninov – Piano Concertos, Marc-André Hamelin; Hyperion (CDA 68145); € 15,25; rd.nl/gedraaid

tekst Piet Baaijens

Het derde pianoconcert van Rachmaninov is een echte publieksliefeling. Geen wonder: het sleept je mee in een stroom van gepassioneerde melodien, waarin verlangen en melancholie de bovenaan voeren. Toch kent het een hechte structuur: het beginthema komt telkens in verschillende vermommingen terug en bindt zo de delen samen. Vanwege de overrompelende virtuositeit is het een van de moeilijkst speelbare concerten uit de literatuur. Daar heb je dus een toppianist voor nodig. En dat is de Canadees Marc-André Hamelin. Techniek vormt geen enkel probleem voor hem. Daarbij is zijn spel helder en analytisch. Er worden geen noten weggemoffeld. Dat is goed hoorbaar doordat de piano prominent het geluidsbeeld bepaalt. Na deel daarvan is dat het fraai spelende London Philharmonic te veel op

de achtergrond blijft. De geluidskwaliteit van de opname is overigens uitstekend. Alle positieve kwaliteiten ten spijt mis ik soms bevlogenheid in Hamelins spel. Hij slaagt er niet steeds in de spanning vast te houden. Soms ligt dat aan het tempo. Zo verloopt de finale nogal statisch, wat niet strookt met het vrije, rapsodische karakter van dat deel. Een vergelijking met het gepassioneerde spel van Yuja Wang op de recente liveopname met dirigent Gustavo Dudamel ligt voor de hand en pakt niet in Hamelins voordeel uit. Bijzonder is wel weer de koppeling met het onbekende tweede pianoconcert van Nikolai Medtner, vriend van Rachmaninov. Een aanstekelijk werk met een klassieke structuur, waarbij Hamelin zich prima thuis voelt. Al met al geen slechte keus voor liefhebbers van laatromantische muziek, ondanks enkele kanttekeningen.